

C-459/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. július 21.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sąd Najwyższy (Lengyelország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. április 21.

Felperes:

E. S. A.

Alperesek:

W. sp. z o.o.

Bank S.A.

Az alapeljárás tárgya

A G.-i E. Spółka Akcyjna (G) által a P.-i W. sp. z o.o. (P) és a Bak Spółka Akcyjna ellen annak megállapítása iránt indított kereset, hogy a „vagyoni jogok értékesítésére irányuló szerződésnek” (CPA - certificate purchase agreement) a G.-i E. Spółka Akcyjna és a P.-i W. sp. z o.o. által 2011. február 24-én történő megkötése eredményeként létrejött kötelmi jogviszony nem áll fenn.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

1) Arra vonatkozó uniós szabály, hogy a nemzeti bírakat hozzájárulásuk nélkül attól a bírósági szervezeti egységtől eltérő szervezeti egységben való határozathozatalra jelölik ki, amelyben alapvetően szolgálatot teljesítenek. 2) A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról [helyesen: a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatások területén a közbeszerzési eljárások összehangolásáról] szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és

tanácsi irányelv egyes rendelkezéseinek, valamint a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól [helyesen: közbeszerzési eljárásairól] szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról] szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelv 2d. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezése. 3) A joggal való visszaélés tilalma általános elvének értelmezése. Jogalap: EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni a Bíróság által a W. Ź. (C-487/19) ítéletben adott értelmezés fényében az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) bírójának a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsába ideiglenes határozathozatalra való kijelölése e bíró hozzájárulása nélkül – a rendes bíróság bírójának ugyanazon bíróság két osztálya közötti áthelyezéséhez hasonlóan – sérti a bírák elmozdíthatatlanságának és függetlenségének elvét, ha:

- a bírót olyan ügyekben való határozathozatalra jelölik ki, amelyek tárgya nem tartozik annak a tanácsnak az ügycsoportjába, amelyben a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bíróját határozathozatalra kijelölték;
- az ilyen kijelölésről szóló határozattal szemben a bíró számára nem biztosított a W. Ź. ítélet (C-487/18) 118. pontjában foglalt követelményeknek megfelelő jogorvoslati lehetőség;
- az SN (legfelsőbb bíróság) első elnökének másik tanácsba határozathozatalra való kijelöléssel kapcsolatos döntését, valamint az SN (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsa elnökének a konkrét ügyek elosztására vonatkozó döntését a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre a C-487/18. sz. W. Ź. ügygel azonos körülmények között kinevezett személyek hozták meg, az eddigi ítélezési gyakorlat fényében pedig az ilyen személyek részvételével lefolytatott bírósági eljárások érvénytelenek, vagy sértik a félnek az emberi jogok európai egyezményének (EJEE) 6. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát;
- annak, hogy a bírót a hozzájárulása nélkül, meghatározott időre a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) attól eltérő tanácsába jelölik ki határozathozatalra, amelyben szolgálatot teljesít, miközben továbbra is köteles a saját tanácsában ítélni, nincs jogalapja a nemzeti jogban;
- a bírónak a hozzájárulása nélkül, meghatározott időre a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) eltérő tanácsába határozathozatalra történő kijelölése a munkaidő szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.; helyesbítés: HL 2020. L 92., 22. o.) 6. cikke b) pontjának megsértését eredményezi?

2) Az első kérdésre adott választól függetlenül úgy kell e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy nem „törvény által létrehozott bíróság” az a bíróság, amelynek ítélkező testülete annak eredményeképpen jött létre, hogy az SN (legfelsőbb bíróság) első elnökének a Şad Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsába határozathozatalra való kijelöléssel kapcsolatos döntését és az SN (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsa elnökének a konkrét ügyek elosztására vonatkozó döntését a Şad Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre a C-487/18. sz. W. Ż. ügygel azonos körülmények között kinevezett személyek hozták meg, mivel az eddigi ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az ilyen személyek részvételével lefolytatott bírósági eljárások érvénytelenek, vagy sértik a félnek az EJEE 6. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát?

3) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetében vagy ha a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az így létrehozott bíróság nem „törvény által létrehozott” bíróság, akkor úgy kell e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését és az uniós jog elsőbbségének elvét, hogy az első és második kérdésben ismertetett módon létrehozott bíróság tagjává kinevezett bírák megtagadhatják a részükre kiosztott ügyekben való eljárást, beleértve a határozathozatalt is – figyelmen kívül hagyva a Şad Najwyższy (legfelsőbb bíróság) másik tanácsába határozathozatalra való kijelöléssel és a konkrét ügyek kiosztásával kapcsolatos döntést –, vagy pedig határozatot kell hozniuk, a felekre bízva annak eldöntését, hogy megtámadják-e azt amiatt, hogy az sérti valamely félnek azt a jogát, hogy az ügyét az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében és Európai Unió Alapjogi Chartának 47. cikkében foglalt követelményeknek megfelelő bíróság bírálja el?

4) Amennyiben a fenti kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, törvény által létrehozott bíróságnak minősül, úgy kell-e értelmezni a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról [helyesen: a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatások területén a közbeszerzési eljárások összehangolásáról] szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.) 20. cikkével és 1. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikke (3) bekezdésének b) pontját, hogy az ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett, villamos energia kis- és nagykereskedelemmel foglalkozó közvállalkozás köteles a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról [helyesen: a megújuló energiaforrásból előállított energia felhasználásának támogatásáról], valamint a 2001/77/EK és a 2003/30/EK irányelv módosításáról és azt követő hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. április 23-i 2009/28/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 140., 16. o.) 2. cikkének k)–l) pontjában említett zöld bizonyítványokat közbeszerzés útján beszerezni?

5) A negyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett 14. cikkét, hogy az ilyen vállalkozás és a megújuló energiaforrást hasznosító energiatermelő közötti keretmegállapodást a közbeszerzési eljárás alapján kell megkötni, ha az e megállapodás teljesítése során megszerzett zöld bizonyítványok becsült (bár a megállapodásban meg nem határozott) összértéke meghaladja az ezen irányelv 16. cikkének a) pontjában meghatározott értékhatárt, ugyanakkor az e megállapodás teljesítése során kötött egyes ügyletek értéke nem haladja meg ezt az értékhatárt?

6) A negyedik és ötödik kérdésre adott igenlő válasz esetén a közbeszerzési szabályok teljes figyelmen kívül hagyásával történő szerződéskötés a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól [helyesen: közbeszerzési eljárásairól] szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 76., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 315. o.) 2d. cikkének b) pontjában említett esetnek tekinthető-e, vagy az uniós közbeszerzési jog megsértése egyéb olyan esetének minősül-e, amely lehetővé teszi a szerződésnek a fenti irányelvet átültető nemzeti jogban előírt eljáráson kívüli semmissé nyilvánítását?

7) A negyedik ötödik és hatodik kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a joggal való visszaélés tilalmának általános elvét, hogy a 2004/17 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett ajánlatkérő vállalkozás nem kérheti a szállítóval a közbeszerzési szerződésekre vonatkozó uniós irányelveket átültető nemzeti rendelkezések megsértésével kötött szerződés semmissé nyilvánítását, ha a szerződés megsemmisítésére irányuló kérelem tényleges oka nem az uniós jog tiszteletben tartása, hanem a szerződés ajánlatkérő általi teljesítése nyereségességének csökkenése?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke

A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról [helyesen: a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatások területén a közbeszerzési eljárások összehangolásáról] szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

A vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól [helyesen: közbeszerzési eljárásairól] szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelv

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. december 8-i törvény): 1., 3., 30., 31., 35. cikk

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (a rendes bíróságok szervezetéről szóló, 2001. július 27-i törvény): 22a. cikk

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (a munka törvénykönyvéről szóló, 1974. június 26-i törvény): 140. cikk

Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (a közbeszerzések jogáról szóló, 2004. január 29-i törvény): 132., 138a., 146. cikk

A tényállás és az eljárás rövid ismertetése

- 1 A felperes villamosenergia-kereskedéssel foglalkozik. Egyedüli részvényese az E. Spółka Akcyjna. Ez utóbbi társaságban az állam a részvények több mint 50%-ával rendelkezik. Az elsőrendű alperes villamos energia termelésével, szállításával és elosztásával foglalkozik. A másodrendű alperes egy bank.
- 2 2011. február 24-én a felperes (az E. Spółka Akcyjna) a W. sp. z o.o.-val (elsőrendű alperes) „vagyonjogok értékesítésére irányuló szerződést” (CPA - certificate purchase agreement) kötött. E szerződés alapján az elsőrendű alperes arra vállalt kötelezettséget, hogy a megújuló energiaforrásból származó energia előállításával összefüggésben kapott származási bizonyítványokból eredő valamennyi vagyonjogot átruházza a felperesre, a felperes pedig arra, hogy az említett bizonyítványokból eredő valamennyi vagyonjogot a Lengyel Energetika-tőzsde vagyonjogi piacon tőzsdén kívüli ügyletek útján megszerzi. A CPA-szerződés a megszerzett vagyonjogok ellenértékét 0,91 x OzJ-ban határozta meg (a megújuló energiaforrásokból származó energia előállításának időszakában alkalmazandó egységnyi helyettesítő díj).
- 3 Az elsőrendű alperes engedményezési megállapodást kötött a másodrendű alperessel a másodrendű alperes elsőrendű alperessel kötött kölcsönszerződésekből eredő követeléseinek biztosítására.
- 4 Kezdetben a felperes a CPA-szerződésnek megfelelően vásárolt származási bizonyítványokat az elsőrendű alperestől. Ezt követően sikertelen kísérletet tett az árszabási feltételek újratárgyalására. A CPA-szerződést a felek a 2012. február 22.

és 2017. július 31. közötti időtartamra kötötték. 2017 szeptemberében a felperes igazgatósága a jelen ügyben szóban forgó CPA-szerződéshez hasonló, származási bizonyítványokból eredő vagyoni jogok értékesítésére vonatkozó mintegy 150 szerződés megszüntetése mellett döntött. A származási bizonyítványok értékesítésére vonatkozó, elsőrendű alperes által adott megbízásokat a felperes mindezidáig nem fogadta el.

- 5 A felperes keresetet indított a Sąd Okręgowy w Gdańsku (gdański regionális bíróság, Lengyelország) előtt annak megállapítása érdekében, hogy a szóban forgó CPA-szerződés megkötése következtében létrejött kötelmi jogviszony nem áll fenn.
- 6 Véleménye szerint a polgári törvénykönyv 58. cikkének 1. §-ával és az ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (a közbeszerzésekről szóló, 2004. január 29-i törvény, a CPA-szerződés megkötésének időpontjában hatályos egységes szerkezetbe foglalt szöveg: Dz.U., 2010., 113. szám, 759. tétel, módosított változat, a továbbiakban: PZP) 7. cikkének (3) bekezdésével és 132. cikke (1) bekezdésének 3. pontjával összefüggésben értelmezett 353¹. cikke alapján az abszolút érvénytelen.
- 7 A Sąd Okręgowy w Gdańsku (gdański regionális bíróság) 2018. december 6-i ítéletében elutasította a keresetet.
- 8 A Sąd Apelacyjny w Gdańsku (gdański fellebbviteli bíróság, Lengyelország) 2019. augusztus 13-i ítéletével elutasította a felperesnek a regionális bíróság ítélete ellen benyújtott fellebbezését.
- 9 A fellebbviteli bíróság ítéletével szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- 10 A felperes e kérelemben számos, a nemzeti eljárásjogi és anyagi jogi jogszabály megsértésére alapított jogalapra hivatkozott. Az anyagi jog megsértésére alapított jogalapok elsősorban a PZP különböző rendelkezéseinek helytelen, nevezetesen az uniós irányelvek (a 2004/17 irányelv; a 2009/28 irányelv; a 92/13 irányelv, a 2014/25 irányelv) rendelkezéseinek helyes értelmezésével összeegyeztethetetlen értelmezésére vonatkoznak. Ezért a felülvizsgálati kérelemben felhozott jogalapok megalapozottságának elbírálása megköveteli az uniós jog azon rendelkezéseinek előzetes értelmezését, amelyeket a felülvizsgálati kérelem jogalapjai tekintetében hivatkozott nemzeti rendelkezések ültettek át a lengyel jogba.
- 11 A 2020. május 26-i végzéssel a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) elfogadhatónak minősítette a felülvizsgálati kérelmet. Az IC.SN (legfelsőbb bíróság polgári tanácsa) elnöke 2022. június 2-i végzésével a keresetet II CSKP 501/22. ügyszám alatt Karol Weitz bíró elé utalta. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnöke (a továbbiakban: PPSN) a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójának meghatározott időre a polgári tanácsban határozathozatalra való kijelöléséről szóló, 2023. február 15-i 23/2023. sz. végzésével 2023. április 1-jétől 2023. június 30-ig terjedő határozott időre Dawid

Miąsik bírót a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsába való határozathozatalra jelölte ki, egyúttal a kinevezési időszak egyes hónapjaira vonatkozó ügyelosztási szabályokat is meghatározva. Ezt követően az ICSN (legfelsőbb bíróság polgári tanácsa) elnökének 2023. március 2-i végzésével a II CSKP 1588/22. sz. ügyet Dawid Miąsik legfelsőbb bírósági bíró elé utalta, az előadó bíró cseréjének alapjául pedig a fent említett 25/2023. sz. végzés szolgált, és egyúttal az ügyet tárgyalásra 2023 áprilisára tervezték kitűzni. (a 2023. március 22-i végzéssel a zárt ülés időpontját 2023. április 21-re tűzték ki). A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) jelen ügy tárgyalására ily módon létrehozott ítélkező testülete az Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego (legfelsőbb bíróság munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsa, a továbbiakban: IPIUS) két bírójából és – az ülés elnökeként – a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsában (a továbbiakban: IC.SN) rendszerint eljáró bíróból állt. Jolanta Frańczak legfelsőbb bírósági bírót az előadó bíróhoz hasonlóan jelölte ki határozathozatalra.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

Az első, második és harmadik kérdés

- 12 A C-455/23. sz. ügyben előterjesztett kérdésekkel azonos első, második és harmadik kérdés tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság osztja az említett ügyben eljáró bíróság álláspontját, és hivatkozik arra.

A negyedik kérdés

- 13 E kérdés a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik. A kérdés arra irányul, hogy az uniós jogot úgy kell-e értelmezni, hogy a villamosenergia-kereskedőnek a zöld bizonyítványokat az uniós közbeszerzési jog által előírt eljárás során kell megvásárolnia. A 2004/17 irányelv hivatkozott rendelkezéséből következik, hogy ezt az irányelvet a következő két tevékenységre kell alkalmazni: a) olyan rögzített hálózatok rendelkezésre bocsátása vagy üzemeltetése, amelyek rendeltetése a fogyasztók számára szolgáltatás teljesítése a villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén; b) villamos energia szállítása ilyen hálózatok számára.
- 14 A 2004. évi PZP 132. cikke (1) bekezdésének 3. pontján alapuló hazai ítélkezési gyakorlat e rendelkezést úgy értelmezi, hogy az nem terjed ki a felpereshez hasonló kereskedőkre. A PZP 132. cikke (1) bekezdésének 3. pontja csak olyan „hálózatok létrehozását” tekintette ágazati tevékenységnek, amelyek rendeltetése szolgáltatás teljesítése a villamos energia előállítása, szállítása vagy elosztása terén, valamint „villamos energia szállítása ilyen hálózatok számára”. A felperes nem energiatermelő, következésképpen nem szállít „villamos energiát a hálózat számára”. Továbbá hálózatokat sem épít.
- 15 A PZP 132. cikkének (1a) bekezdése (amelyet az ustawa z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw

[a közbeszerzésről szóló törvényt és egyes más törvényeket módosító, 2016. június 22-i törvény, Dz.U., 1020. tétel] illesztett be), amely szerint „az (1) bekezdés 3. és 4. pontjában említett értékesítés alatt a nagy és kiskereskedelmét is érteni kell”, csak 2016. július 28. óta hatályos. Így csak a CPA-szerződés megkötését követően került sor olyan szabályozás bevezetésére, amely szerint az energiakereskedelemmel foglalkozó felperes ágazati ajánlatkérőnek minősül. Az (1a) bekezdésnek a PZP 132. cikkébe való beillesztését az ítélkezési gyakorlat úgy tekinti, hogy az megerősíti a villamosenergia-ipari vállalkozások 2005 és 2015 közötti azon gyakorlatának helyességét, amely szerint a PZP-t nem alkalmazták a zöld bizonyítványok megszerzésére irányuló ügyletekre. Ezt támasztja alá a PZP 138a. cikkének beillesztése is. E rendelkezés a zöld bizonyítványok vásárlása tekintetében kizárta a PZP hatálya alól a 132. cikk (1) bekezdésének 3. pontjában említett (tehát villamosenergia-hálózatok létrehozásából és nem villamosenergia-értékesítésből álló) tevékenységet folytató társaságokat.

- 16 A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) azonban felhívja a figyelmet, hogy a 2014/25 irányelv (23) preambulumbekkezdése kimondja, hogy „amikor ez az irányelv a villamosenergia-ellátásra hivatkozik, az alatt a villamos energia előállítását és nagy- és kiskereskedelmi értékesítését kell érteni”. E helyzetben nem világos, hogy a 2004/17 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének azonos módon megszövegezett b) pontját a 2014/25 irányelv (23) preambulumbekkezdésének figyelembevételével kell-e értelmezni. A 2014/25 irányelv e preambulumbekkezdésének szövege („ezen irányelv hatályának bármilyen kiterjesztése nélkül”) úgy is értelmezhető-e, hogy csupán az ágazati tevékenység fogalmának azon meghatározott értelmezését erősíti meg, amelyet már a 2004/17 irányelv alapján is el kellett fogadni.
- 17 Az Európai Bizottságnak a 2004/17 irányelv alapján hozott határozataiból (például a 2007/141/EK határozat) kitűnik, hogy a villamosenergia-kereskedelem ágazati tevékenységnek minősül.
- 18 A negyedik kérdés szintén a 2004/17 irányelv 20. cikkével összefüggésben értelmezett 3. cikke (3) bekezdése b) pontjának értelmezésére vonatkozik, nevezetesen arra, hogy a zöld bizonyítványok vásárlására a villamosenergia-ellátásra irányuló tevékenység végzése céljából kerül-e sor. A vásárlás valójában a megújuló energiaforrások támogatására vonatkozó törvényi kötelezettség teljesítése céljából történt. A villamosenergia-értékesítési tevékenység zöld bizonyítványok vásárlása nélkül is folytatható, noha ez helyettesítő díjjal vagy bírsággal jár. A zöld bizonyítványokat tehát nem a villamosenergia-értékesítési tevékenység folytatása céljából vásárolják.
- 19 Másrészt, mivel a jogalkotó a villamosenergia-kereskedőket zöld bizonyítványok megvásárlására kötelezte, e bizonyítványok megvásárlása a villamosenergia-ellátás következménye.

- 20 Ezenfelül azonban, ha abból kellene kiindulni, hogy a zöld bizonyítványok vásárlása nem tartozik az ágazati tevékenységek körébe, és ezért e bizonyítványokat nem a 2004/17 irányelv 20. cikke értelmében e tevékenységek folytatására vásárolják meg, a nemzeti jogalkotó a PZP 138a. cikkének (1) bekezdésében nem vezetett volna be ilyen vásárlásokra vonatkozó mentességet. A felperes a Bíróság 2008. április 10-i Ing. Aigner, Wasser–Wärme–Umwelt GmbH kontra Fernwärme Wien GmbH ítéletére (C-393/06, ECLI:EU:C:2008:213, 28–33. pont) hivatkozva az ágazati tevékenység és az „e tevékenységek folytatására” kötött olyan közbeszerzési szerződések tág értelmezésének szükségességére hivatkozik, amelybe az ágazati tevékenységhez akár közvetve is kapcsolódó szerződések is beletartoznak. Ezen ítélet megállapította, hogy a szerződések ágazati szerződések közé sorolásához elegendő, ha a szerződés az ágazati tevékenységhez „kapcsolódik”. Kétségtelen, hogy ilyen kapcsolat áll fenn a zöld bizonyítványokra vonatkozó bemutatási kötelezettség és a felperes főtevékenysége, a villamosenergia-értékesítés között, mivel az értékesített teljes villamosenergia-mennyiség határozza meg, hogy a felperesnek hány zöld bizonyítványt kell a piacon vásárolnia.
- 21 Ugyanakkor a fent említett ítéletben (27. pont) a Bíróság a 2004/17 irányelv rendelkezéseinek azt alátámasztó szűk értelmezésének szükségességét hangsúlyozta, hogy a felpereshez hasonló közvállalkozás nem köteles zöld bizonyítványokat közbeszerzés útján vásárolni.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat továbbá a zöld bizonyítványok megvételének célja (a környezetvédelmi politika támogatása) és a verseny védelmével kapcsolatos azon célok közötti különbségre, amelyek tekintetében a jogszabály előírja az ágazati szerződések versenyeztetési eljárás keretében történő odaítélését.

Az ötödik kérdés

- 23 Az ötödik kérdés arra a kérdésre vonatkozik, hogy a CPA-szerződés felépítése alapján a közbeszerzési jog hatálya alá esik-e.
- 24 Az eddigi eljárásokban abból indultak ki, hogy a CPA-szerződés nem tartozik a közbeszerzési jog hatálya alá, mivel a teljesítése során kötött, származási bizonyítványokhoz való jogok átruházására irányuló egyes ügyletek nem haladták meg az ágazati szerződésekre vonatkozó uniós értékhatárt. Ezen értékhatár a CPA-szerződés megkötésének időpontjában 387 000 euró volt. Megállapítást nyert, hogy a felperes és az elsőrendű alperes között a CPA-szerződés alapján létrejött ügyletek éves összértéke megközelítőleg 3 000 000 PLN-t tett ki (ami a CPA-szerződés megkötésének időpontjában az euróban kifejezett uniós értékhatár körülbelül kétszerese). A CPA-szerződés teljesítése során a felek általában havonta egy ügyletet kötöttek, amelynek átlagos értéke 65 000 euró volt. Ezen ügyletek nem haladták meg az uniós értékhatárt. Megállapítást nyert, hogy nincs alapja az összes tőzsdei ügylet egyetlen közbeszerzési szerződésnek való minősítésének, mivel a CPA-szerződés nem határozza meg sem azt a

villamosenergia-mennyiséget, amelyre a lengyel energiaszabályozó hatóság elnöke által kibocsátott származási bizonyítványok vonatkoztak, sem pedig a felperes által az elsőrendű alperes részére fizetendő összeget. Nem minősült tehát a CPA-szerződés keretmegállapodásnak, hanem csupán vagyoni jogok értékesítésére irányuló szerződések megkötésére kötelezettséget jelentő szerződésnek, ami az jelentette, hogy a PZP által meghatározott eljárásnak megfelelően kizárólag végrehajtási szerződéseket (az elsőrendű alperes részére adott hónapban kiállított származási bizonyítványok értékesítésére irányuló szerződéseket) lehetett megkötni.

- 25 Mivel tehát a CPA-szerződés nem határozta meg előre az annak alapján kötött ügyletek értékét, és az egyes végrehajtási szerződések értéke nem haladta meg az uniós értékhatárt, a CPA-szerződés nem tartozik az uniós közbeszerzési jog hatálya alá.
- 26 A felperes szerint viszont az egy gazdasági szereplővel kötött adásvételi szerződések alapján, előre meghatározott időtartamban, egyetlen gazdasági cél megvalósítása keretében azonos jellegű áruk megvételére irányuló szándék esetén a szerződéses értéknek az összes olyan áru összértékének kell megfelelnie, amelynek megvételére a megrendelő szándéka kiterjed. A felperes a szerződések uniós értékhatár megkerülésére irányuló felosztásának a nemzeti jogból és a 2004/17 irányelv 17. cikkének (2) bekezdéséből eredő tilalmára hivatkozott. A CPA-szerződés ugyanis azonos tárgyú végrehajtási szerződésekre – köztük az azonos felek között és meghatározott időszak során létrejött szerződésekre – vonatkozott.
- 27 A felperes másodlagosan azt javasolja, hogy a szerződéses értéknek az adott naptári évben az összes megújuló energiaforrást hasznosító energiatermelőtől (köztük az elsőrendű alperestől) a származási bizonyítványok visszatérítés érdekében történő bemutatására vonatkozó kötelezettség teljesítése céljából vásárolt összes származási bizonyítványt kell tekinteni.
- 28 Szükséges tehát az ötödik kérdésben említett uniós jogi rendelkezések értelmezése annak megállapítása érdekében, hogy a CPA-szerződéshez hasonló olyan szerződés, amely azon árra és mennyiségre vonatkozó feltételek meghatározására irányul, amelyek mellett az ajánlatkérő a jövőben végrehajtási szerződéseket fog kötni, keretmegállapodásként (a 2004/17 irányelv 1. cikkének (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett 14. cikke) a közbeszerzési jog hatálya alá tartozik-e, és hogy milyen módon kell megállapítani azt, hogy az uniós értékhatárt túllépték, amely megállapítás ahhoz szükséges, hogy a szerződés nem létezőnek való nyilvánítására irányuló eljárás céljára az uniós közbeszerzési rendszer hatálya alá tartozás megvalósuljon. Ilyen helyzetben a közbeszerzési jog hatálya alá tartozást a szerződésnek az adott naptári évben kötött végrehajtási ügyletek tényleges értéke alapján előzetesen vagy csak utólagosan becsült értéke, vagy az összes végrehajtott olyan végrehajtási ügylet összértéke határozza meg, amelyek közül egyik sem haladta meg külön-külön az uniós értékhatárt.

A hatodik kérdés

- 29 A megtámadott ítélet azon a feltételezésen alapul, hogy ha megállapítást nyer, hogy az adásvételi szerződést a közbeszerzési jogszabályok megsértésével, azaz az e jogszabályokban előírt szerződéskötési mód teljes figyelmen kívül hagyásával kötötték meg, akkor e szerződés érvényessége esetleges megtámadásának egyetlen elfogadható módját a PZP 146. cikke szabályozza. E rendelkezés meghatározza a szerződés semmissé nyilvánításának feltételeit. E rendelkezés egyúttal kizárja a k.p.c. (polgári perrendtartás) 189. cikkének (amely rendelkezésre a felperes a keresetét alapítja) a szerződés érvénytelenné nyilvánítására való alkalmazását. A szerződés semmissé nyilvánítása PZP 146. cikke szerinti feltételeinek felsorolása kimerítő jellegű. A jelen ügy tényállása szerint kizárólag a PZP 146. cikke (1) bekezdése 2. pontjának alkalmazása jön szóba, amely szerint „a szerződést semmissé kell nyilvánítani, ha az ajánlatkérő nem tett közzé hirdetményt a közbeszerzési értesítőben, vagy nem továbbította a hirdetményt az Európai Unió Kiadóhivatala részére”. E rendelkezés hajtja végre a lengyel jogban a 92/13 irányelvnek a 89/665/EGK és a 92/13/EGK tanácsi irányelvnek a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó jogorvoslati eljárások hatékonyságának javítása tekintetében történő módosításáról szóló, 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2007. L 335., 31. o) módosított változata 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját.
- 30 E rendelkezést mind az első-, mind pedig a másodfokú bíróság úgy értelmezte, hogy az a közbeszerzési eljárás lefolytatásának ilyen kötelezettség ellenére történő elmulasztására is kiterjed. Mindkét bíróság úgy ítélte meg, hogy e rendelkezés a közbeszerzési szerződés jogellenes közvetlen odaítélésének eseteiben a szankciók alkalmazásának jogalapját képezi. Az ilyen magatartást ugyanis a Bíróság a közbeszerzésre vonatkozó uniós jog legsúlyosabb megsértésének minősítette (a 2007/66 irányelv (14) preambulumbekzdése). Mind az első-, mind pedig a másodfokú bíróság álláspontja szerint a közbeszerzési hirdetmény közzététele elmaradásának feltétele magában foglalja az ajánlatkérőnek a közbeszerzési szerződéseknek a közbeszerzési szabályok figyelmen kívül hagyásával történő közvetlen odaítélésére irányuló magatartását. Mivel ugyanis – e kötelezettség ellenére – nem került sor a PZP rendelkezései által megkövetelt szerződéskötési eljárás lefolytatására, a vonatkozó hirdetményt sem tettek közzé. Ezzel szemben a közzétételi kötelezettség pusztá elmulasztása elegendő a szerződés érvénytelenné nyilvánítása PZP 146. cikke szerinti eljárásának alkalmazásához. A PZP rendelkezéseinek eltérő jellegű megsértése a PZP 146. cikke fennmaradó pontjainak vagy a PZP különös rendelkezéseinek hatálya alá tartozik.
- 31 A jelen ügy érdemi vizsgálata esetén a kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint egyet kellene érteni ezzel az állásponttal. Ezt a 2007/66 irányelv preambulumbekzdései is alátámasztják. Ezen irányelv (14) preambulumbekzdése szerint a közvetlen odaítélésnek magában kell foglalnia minden előzetesen közzé nem tett odaítélést. Ez azonban a PZP

146. cikke (1) bekezdése 2. pontjának – a nemzeti jog alapján megengedett – kiterjesztő és funkcionális értelmezését tenné szükségessé.

32 A felperes azonban e rendelkezés olyan értelmezését támogatja, amely szerint a PZP rendelkezései közbeszerzési szerződés odaítélésekor történő alkalmazásának teljes mellőzése nem minősíthető a PZP azáltal történő megsértésének, hogy a hirdetményt nem tették közzé a vonatkozó értesítőben. A felperes szerint a PZP 146. cikkének (1) bekezdésében foglalt, a közbeszerzési szerződés semmissé nyilvánítására vonatkozó jogalapok felsorolása kimerítő jellegű. Álláspontja szerint a PZP 146. cikke (1) bekezdésének 2. pontjában hivatkozott kötelezettségzegés csak akkor következik be, ha az ajánlatkérő már megindította a közbeszerzési eljárást. A felperes arra hivatkozik, hogy a jogalkotó különbséget tett a megkövetelt hirdetmény nélküli odaítélés és a közbeszerzési törvény rendelkezéseinek alkalmazása nélkül történő odaítélés között, a PZP teljes mellőzését pedig a PZP megsértésének olyan külön feltételeként kezeli, amelyet a PZP 146. cikke nem említett. A PZP 146. cikkének ezen értelmezése lehetővé teszi az érvénytelenség k.c. (polgári törvénykönyv) 58. cikkének 1. §-a szerinti szankciójának jogirodalom által elfogadott alkalmazását. A felperes ezenfelül arra hivatkozik, hogy a 93/13 irányelvnek a 2007/66 irányelvvel módosított változata a minimális harmonizáción alapul. Az érvénytelenségnek a k.c. 58. cikkének 1. §-a szerinti szankciója viszont önmagában súlyosabb szankció, mint a szerződés érvénytelenségének a PZP 146. cikke szerinti szankciója. Ez utóbbi ugyanis nemcsak a szerződés esetleges semmissé nyilvánításának jogalapjait, hanem a határidőt és azon jogalanyokat is korlátozza, akik a szerződés semmissé nyilvánítását kérhetik.

33 Az Urząd Zamówień Publicznych (közbeszerzési hatóság, Lengyelország) álláspontja szerint a szerződés közbeszerzési eljárás megsértésével kapcsolatos (a PZP 146. cikkének (1) és (6) bekezdésében meghatározott) okok miatti abszolút érvénytelenségének (semmisségének) esetein kívül „a szerződésnek a közbeszerzési eljárás megsértésével kapcsolatos okoktól eltérő okok miatti abszolút érvénytelensége is bekövetkezhet (a k.c. 58. cikke)”. Ezen álláspont azonban nem ad választ arra a kérdésre, hogy a PZP-ben szabályozott szerződéskötési mód teljes mellőzése magának a közbeszerzési eljárásnak a megsértését jelenti-e.

A hetedik kérdés

34 A hetedik kérdés a joggal való visszaélés tilalmának mint az uniós jog általános elvének alkalmazására vonatkozik. Mind az első-, mind pedig a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy nem lehet helyt adni a CPA-szerződés fenn nem állásának megállapítására irányuló kérelemnek azon az alapon, hogy e szerződést a közbeszerzési jog esetleges figyelmen kívül hagyásával kötötték meg, mivel az ilyen kérelem benyújtása joggal való visszaélésnek minősül. A felperes – amint az a ténybeli megállapításokból kitűnik – azért terjesztette elő ezt a kérelmet, mert a származási bizonyítványok tőzsdei árának esése miatt csökkent e szerződés nyereségessége.

- 35 Az említett elv szerint az uniós jog címzettjei „nem hivatkozhatnak csalárd módon vagy visszaélészerűen az uniós jogi normákra” (lásd: a Bíróság 2018. február 6-i Altun és társai ítélete, C-359/16, ECLI:EU:C:2018:63, 48. pont; 2016. július 28-i Kratzer ítélete, C-423/15, EU:C:2016:604, 37. pont; 2018. július 11-i Bizottság kontra Belgium ítélete, C-356/15, EU:C:2018:555, 99. pont). Ezen elv tehát megakadályozza az uniós jog „helytelen” alkalmazását. Uniós joggal való visszaélés valósul meg, ha valamely egyén magatartása ellentétes az uniós jog céljával (a Bíróság 2019. február 26-i T Danmark és Y Denmark ítélete, C-116/16 és C-117/16, ECLI:EU:C:2019:135, 76. és 79–80. pont), ugyanakkor megfelel e jog betűjének. Ahhoz, hogy joggal való visszaélésről legyen szó, meg kell állapítani, hogy az egyén – azzal, hogy az uniós jogra hivatkozik – „előnyben” részesül. A kérdést előterjesztő bíróság szerint előny alatt az uniós jogszabálynak az e jogra hivatkozó egyén követelései szerinti alkalmazását kell érteni. Ilyen előny lehet az eljárásban részt vevő fél mentesítése az általa az uniós joggal (az e jogot átültető nemzeti rendelkezésekkel) ellentétes szerződésben vállalt kötelezettség joghatásai alól.
- 36 Az egyén által elkövetett uniós joggal való visszaélés megállapításához egy két részből, egy objektív és egy szubjektív elemből álló vizsgálatot kell lefolytatni (a Bíróság 2018. február 6-i Altun és társai ítélete, C-359/16, ECLI:EU:C:2018:63, 50. pont; 2014. március 13-i SICES és társai ítélete, C-155/13, ECLI:EU:C:2014:145, 31. pont; 2016. július 28-i Kratzer ítélete, C-423/15, ECLI:EU:C:2016:604, 38. pont). A visszaélészerű gyakorlat vizsgálatának objektív eleme abban áll, hogy „az objektív körülmények összességéből annak kell következnie, hogy az uniós szabályozás által előírt feltételek formális betartása ellenére nem valósul meg e szabályozás célja” (a Bíróság 2014. március 13-i SICES és társai ítélete, C-155/13, ECLI:EU:C:2014:145, 32. pont; 2000. december 14-i Emsland Starke ítélete, C-110/99, EU:C:2000:695, 52. pont). A szubjektív elem az egyén céljára összpontosít, és szintén az „objektív körülmények összességének” elemzésén alapul (a Bíróság 2014. március 13-i SICES és társai ítélete, C-155/13, ECLI:EU:C:2014:145, 37. és 39. pont), amely körülményekből ki kell tűnnie, hogy az egyén magatartásának a törvény betűjének megfelelő elsődleges célja „valamely jogtalan előny megszerzése” (a Bíróság 2014. március 13-i SICES és társai ítélete, C-155/13, ECLI:EU:C:2014:145, 33. pont; 2016. július 28-i Kratzer ítélete, C-423/15, ECLI:EU:C:2016:604, 40. pont).
- 37 A jelen ügyben – tekintettel a joggal való visszaélés tilalmának az uniós jog általános elvének való minősítésére – a Bíróságnak arról kell döntenie, hogy az uniós közbeszerzési jog céljával ellentétesnek minősíthető-e az egyén által a szerződés amiatti jogellenességére alapított jogalap, hogy azt az uniós és nemzeti közbeszerzési jog rendelkezéseinek megsértésével kötötték meg, ha e jogalapra az egyén annak érdekében hivatkozik, hogy mentesüljön a szerződés teljesítésének kötelezettsége alól, mivel a piaci környezet feltételei megváltoztak, és e feltételek következtében e szerződés teljesítése kevésbé nyereséges, mint azt a szerződéskötés időpontjában feltételezték. Ilyen körülmények között az a jogalap, miszerint a szerződés ellentétes a közbeszerzési joggal, csupán ürügyül szolgál

ahhoz, hogy egészen más célokat érjenek el, mint amelyeket az uniós jogalkotó a közbeszerzési jog által előírt eljárás mellőzésével történő szerződéskötés miatti szankció kidolgozásakor kitűzött.

MUNKADOKUMENTUM